

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Varii modi dicendi, seu conciliandi libertatem Christi cum ejus
impeccabilitate, referuntur ac refelluntur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

gendiperfectiones necessarias Dei; libera est A
propter terminatur ad eandem bonitatem, ut est
ratio diligendi creaturas: Ergo etiam dilectio
beatifica animæ Christi secundum diversas illas
terminationes simul necessaria & libera esse po-
test. Unde

50. Ad rationem dubitandi initio, propositam
respondeo concessa Majori, distinguendo Minore-
rem: Actus charitatis quo Christus diligebat
Deum non erat liber, ut terminatus ad bonita-
tem divinam, quatenus est ratio diligendi De-
um & illius perfectiones necessarias, concedo
Minorem. Ut terminatus ad bonitatem divinam,
inquantum est ratio diligendi creaturas, & vo-
lendi Deo bona extrinseca, nego Minorem &
Consequentiam. Dilectio ergo beatifica animæ
Christi considerari potest tripliciter, nempe se-
cundum entitatem, secundum terminationem
necessariam ad Deum, seu ad bonitatem divi-
nam, ut est ratio diligendi perfectiones Deo in-
trinsecas & necessarias; & secundum terminati-
onem ad creaturas, & ad bonitatem divinam
prout est ratio diligendi illas. Quoad entitatem
& primam terminationem necessario existit,
nec est in potentia ad non existendum; sub se-
cunda vero terminatione libera est, & potest non
existere. Nec opponitur contradictorie, aut
contrarie necessitas essendi entitativæ & sub una
terminatione, & potentia ad non essendum ter-
minativæ sub alia terminatione, ut constat in ac-
tu libero voluntatis divinæ, qui sub ratione en-
titatis & terminationis ad Deum necessarius est,
nec potest non esse, sub ratione vero terminati-
onis ad creaturas liber est, & potest, vel potuit
in Deo non esse, ut in Tract. de voluntate Dei fu-
se declaravimus. Unde dilectio beatifica animæ
Christi, est quadam expressio & participatio di-
vine amoris, qui secundum diversas terminatio-
nes simul liber & necessarius est.

Disput. 5.
art. 2.

51. Dices primo: Hæc est differentia inter liber-
tatem divinam & libertatem creatam, quod illa
consistit in indifferentia principii non ad entita-
tem actus, sed ad solam terminationem; liber-
tas autem creatam, in indifferentia principii ad
actualitatem actus: Ergo de ratione actus liberi
creati, est taliter esse quod possit non esse, non
solum terminativæ, sed etiam entitativæ.

Respondeo negando Antecedens universali-
ter intellectum, nam licet aliquando libertas
voluntatis create sit per indifferentiam ad enti-
tatem actus, non tamen hoc semper habet: sem-
per tamen à libertate increata sufficienter di-
stinguitur, per hoc quod voluntas divina actum
liberum sibi entitativè identificat, voluntas au-
tem create nunquam cum actu libero entitati-
vè identificatur; cum enim elicit actum ex pri-
mario conceptu liberum, realiter ab illo distin-
gitur; & quando se exercet liberè per actum
per se primò necessarium, & liberum secunda-
riò, etiam entitativè distinguitur ab illo, cum
distinguitur realiter ab entitate actus necessa-
rii, cum quo terminatio libera identificata in-
venitur.

52. Dices secundo: Quod competit actui volun-
tatis divinæ, quia infinitus est, non potest actui
finito convenire: Sed quod actus voluntatis di-
vinæ gaudeat duplici terminatione, unâ liberâ,
alterâ necessariâ, habet ratione infinitatis: Ergo
hæc duplex terminatio, cum unitate entitatis,
dilectioni beatificæ animæ Christi competere
nequit.

Respondeo negando Minorem, nam quod
actus divinæ voluntatis ad duo objecta termina-
tur, nempe ad Deum & creaturas, attingit
bonitatem divinam, ut est ratio diligendi Deum
& prout est ratio diligendi bona creata, non
convenit ipsi ex infinitate, cum totum hoc re-
riatur in ordine intelligibili in visione beatifi-
ca, quæ simul ad Deum & ad creaturas
ad duo objecta inter se subordinata terminatur.
Similiter quod actus voluntatis divinæ ter-
minatur in bonitatem Dei, ut est ratio ipsi vo-
lendi perfectiones intrinsecas; liberè vero in ean-
dem bonitatem, ut est ratio diligendi creaturas,
vel ipsi appetendi bona extrinseca, non pro-
venit ex infinitate talis actus, sed ex eo quod per-
fectiones intrinsecæ necessarias habent con-
nexionem cum Deo, bona autem creata, & ipsi
extrinseca, cum ipso non conneuntur neces-
sariò. Infinitas ergo in tali actu solum requiritur
ad hoc ut realiter identificetur cum voluntate
divina, unde repugnat actum creatum dilectio-
nis beatificæ animæ Christi, cum ejus voluntas
identificari realiter.

Ex his solummodo manet aliud argumentum, quod
contra ultimam conclusionem fieri solet, & potest
sub hac forma breviter proponi. Dilectio quæ
Christus meruit, ipsi ut viatori conveniebat:
Sed dilectio regulata scientiâ beatâ, non erat
Christi ut viatoris: Ergo per illam non meruit.
Major patet, Minor probatur. Dilectio regulata
scientiâ beatâ, conveniebat Christo mediâ vi-
sione beatâ: Ergo conveniebat ipsi ut clarè viden-
ti: Ergo non ut viatori, sed ut comprehensori.

Huic ergo argumento facile respondetur ex
dictis, negando scilicet Minorem, & ad ejus
probationem, distinguendo Antecedens. Dilectio
regulata scientiâ beatâ conveniebat Christo me-
diâ visione beatâ, ut proponente Deum tanquâ
diligendum necessariò, & secundum perfectio-
nes necessarias, nego Antecedens. Ut proponen-
te Deum ut liberè diligendum, & prout est ra-
tio diligendi creaturas, concedo Antecedens, &
sub eadem distinctione primi Consequentis, ne-
go secundam Consequentiam, nam licet actus
priori modo per visionem regulatus sit, Christi
non ut viatoris, sed ut comprehensoris; ille ta-
men qui secundo modo regulatur per visionem,
convenit Christo ut viatori.

ARTICULUS III.

*Verum Christus meruerit adimplendo præceptum Pa-
tris de subeunda morte pro salute generis
humani?*

Ratio dubitandi est, quia videtur quod Chri-
stus in adimplerione talis præcepti non fue-
rit liber; libertas enim in obedientia præcepti
requirit potentiam expeditam ad non obedi-
endum: Sed Christus non poterat non obedire
Patri, cum esset ab intrinseco impeccabilis, ut
disput. præcedenti ostendimus: Ergo nec libere
tale præceptum adimplere, subindeque nec me-
reri in ejus adimplerione, cum libertas sit condi-
tio requisita ad meritum.

§. I.

*Varij modi dicendi, seu conciliandi libertatem Chri-
sti cum ejus impeccabilitate, referuntur ac
refelluntur.*

UT ab hac difficultate Theologi sese expedi-
ant, varios conciliandi libertatem Christi
cum

cum eius impeccabilitate modos ex cogitarunt. A
Primum allerit Christo imposuit non fuisse præ-
ceptum illud, ipsum obligans ad culpam, sed
solum ei fuisse innotatam voluntatem Dei quæ
decreverat ipsum pro salute hominum mortem
subiturum, quæ voluntas rationem præcepti ad
culpam obligantis non habebat, ac proinde licet
Christus ab interfecto esset impeccabilis, potuit
tamen mortem non subire, & illam non acce-
ptare. Ita Lorca hic disput. 73. pro se referens
Albertum magnum, Paludanum, Dionysium
Carduanum, & alios.

Sed hic dicendi modus displicet alijs Theo-
logis, & repugnat S. Thomæ infra qu. 47. art. 2.
ad 1. ubi docet Christo fuisse à Patre imposuit
præceptum moriendi, & probat ex illo Joan. 10.
Hoc mandatum accepi à Patre meo, scilicet ponere
animam, & ex illo Joan. 24. Sicut mandatum
dedit mihi Pater, sic facio.

Deinde, Ut idem S. Doctor in corpore ejus-
dem articuli docet, Christus ex obedientia ad
Patrem mortuus est, constatque ex illo ad Ro-
man. 8. Sicut per unius inobedientiam peccatores con-
firmati sunt multi, ita per unius obedientiam, iusti con-
firmati sunt multi. Et ex illo ad Philip. 2. Humilia-
vit semetipsum factus obediens usque ad mortem; un-
de bellè ait D. Bernardus, quod Christus ne per-
deret obedientiam, perdidit vitam. At juxta D.
Thomam 2.2. qu. 104. art. 2. objectum formale
obedientiae est præceptum superioris: Ergo
Christus verum & proprium præceptum à Patre
habuit moriendi pro salute generis humani.

Respondet Lorca: objectum formale obe-
dientiae esse præceptum strictè vel largè acce-
ptum, pro voluntate scilicet superioris insinua-
ta, ad culpam non obligante: unde ex eo quod
Christus ex obedientia mortuus fuerit, non col-
ligi fuisse ipsi imposuit à Patre strictum præce-
ptum moriendi.

Sed contra primò: Obedientia & inobedi-
entia dicuntur in ordine ad idem convertivè & a-
versivè: Sed inobedientia propria non dicitur
nisi per aversionem à præcepto rigorofo: Ergo
obedientia propria non sumitur nisi ex ordine
convertivo ad præceptum superioris, quod pro-
priè præceptum sit.

Secundò, In primo testimonio comparatur
obedientia Christi cum inobedientia Adami:
Sed hæc sumpta fuit ex aversione ad præceptum
strictum Dei: Ergo obedientia Christi in subje-
ctiones ad præceptum strictum & proprium po-
sita fuit.

Tertiò, Objectum obedientiae est voluntas
superioris, ut à non superiori distinguitur: At in
voluntate simplici non differt superior à non su-
periori, sed solum in voluntate obligante, quæ
propriè præceptum est: quæ qualis enim & velle &
consulere potest, atque illius voluntati & consi-
lio potest ipsi æqualis conformari: Ergo sola vo-
luntas obligans, & propriè præceptiva, est obje-
ctum obedientiae.

Potest etiam hic dicendi modus confutari,
destruendo præceptum ejus fundamentum: Præ-
ceptum enim motivum quo ducitur Lorca ad
negandum Christo strictum & rigorosum de mor-
te pro salute hominum subeunda præceptum, à
Patre fuisse imposuit, est quia existimat tale
præceptum libertatem mortis Christi destruere:
Sed hoc repugnat: Ergo &c. Minor probatur:
Præceptum non potest propriam materiam de-
struere, alias seipsum destrueret, quod est im-

possibile: Sed materia propria præcepti positivi
est actus liber, tum quia materia præcepti est ob-
jectum obedientiae: obedientia autem solum
potest in actus liberos inclinare, nemo enim in
necessariis obedit. Tum etiam, quia actus ne-
cessarius nequit præcipi: unde motus cordis, di-
gestio naturalis, visio beatifica, & alij actus ne-
cessarii, non sunt materia præcepti, quia in no-
stra potestate libera constituti non sunt: Ergo
præceptum non potest libertatem actionis præ-
ceptæ destruere.

Secundus modus componendi libertatem 62.
Christi in adimplendo præcepto moriendi cum
illius impeccabilitate, allerit quod licet Chri-
stus præsupposito tali præcepto non potuerit
non mori, hæc tamen moriendi necessitas, non
fuit antecedens, sed consequens libertatem
Christi, quia libere postulavit à Patre hoc præce-
ptum sibi imponi, & libere illud acceptavit; ne-
cessitas autem consequens non præjudicat li-
bertati. Ita quidam quos suppresso nomine re-
fert Vincentius de gratia Christi paginâ 430.
quos sequuntur Cabrera & Prudentius.

Verum præterquam quod nusquam in Scri-
pturis aut Patribus legitur quod Christus à Pa-
tre petierit sibi tale præceptum imponi, sed so-
lum quod libere illud acceptavit & implevit,
impugnatur insuper ille modus dicendi. Primò
quia negotium nostræ redemptionis obtente per
mortem Christi præceptam, principaliter redu-
cit ad humanam Christi voluntatem, quam ad
voluntatem divinam; cum Christus voluntate
humanâ postulaverit præceptum, ex quo ortum
habuit ut pro nobis moreretur.

Secundò, Obedientia Christi debuit esse per-
fectissima: At eò perfectior est obedientia, quò
præceptum minus dependet à subditi voluntate:
Ergo præceptum moriendi non duxit originem
ex humana Christi voluntate, nec in sui obliga-
tione fuit illius acceptionis subiectum.

Tertiò, Apostolus ad Roman. 8. Dei charita-
tem erga homines commendat, ex eo quod
proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis
omnibus tradidit illum: At si præceptum mo-
riendi fuisset libere postulatam à Christo, aut
illius voluntati quoad sui obligationem subje-
ctum, non esset tanta cum proprietate dictum,
Deum Christo ut homini non pepercisse, sed
potius dicendum foret, ipsum sibi non pepercisse,
qui voluntariè petiit sibi præceptum morien-
di pro hominum salute imponi: Ergo tale præ-
ceptum nec præcessit libera postulatio Christi,
nec illud dependentiam habuit à libera ejus ac-
ceptione.

Denique, Ut modus ille dicendi esset verus, &
aptus ad conciliandam libertatem Christi cum
ejus impeccabilitate, deberet posse extendi ad
præcepta naturalia, utpote cum in eorum obser-
vantia æquè concilianda sit Christi libertas cum
summa ipsius impeccabilitate, ac in observantia
illius quod erat specialiter de morte subeunda:
Sed manifestum est, ad defendendum Christi li-
bertatem in adimplendis naturæ præceptis, non
posse dari recursum ad aliquam ipsius voluntatē
antecedentem, ea sibi imponi postulantem, aut
libere ea acceptantem, cum eorum imposuitio, eo
ipso quod sit naturalis, præveniat omnem actum
voluntatis hominis cui imponitur; & cum præ-
cepta legis naturæ, naturaliter obligent ad sui
observantiam, atque adeo omnino independen-
ter à libera hominum acceptione: Ergo &c.

67. Tertius modus conciliandi in Christo circa præceptum mortis ipsius libertatem cum omnimoda impeccabilitate, est ille quem ex Recentioribus Baëla & Delugo proposuerunt, asserentes Christum Dominum, etiam posito præcepto de morte subeunda, obligante ad acceptationem, nihilominus liberè mortuum fuisse, quia (inquiunt) cum præceptum illud non obligaret ad moriendum pro illo instanti in quo fuit impositum, poterat Christus, antequam instaret tempus illud adimplendi, petere & impetrare à Patre suo dispensationem, vel commutationem, & consequenter mortem suam impedire.

68. Verùm præterquam quod hic modus dicendi non minus inutilis est ac præcedens, ad conciliandam Christi libertatem cum ejus impeccabilitate, in observantia præceptorum quæ sunt de jure naturæ, cum in talia præcepta non cadat divina dispensatio, facile potest confutari: nam Christus cognoscebat perfectè in verbo per scientiam beatam, voluntatem efficacem Dei de morte pro salute generis humani subeunda, subindeq; clarè videbat voluntatem efficacem Dei, ut non peteret ab ipso dispensationem præcepti moriendi pro salute generis humani: Sed supposità cognitione talis voluntatis, non poterat Christus, se illi non conformare: Ergo supposità tali cognitione, non poterat petere, efficaciter saltem & absolute, dispensationem in præcepto moriendi sibi imposito. Major patet, Minor probatur. Velle efficaciter & absolute oppositum voluntatis efficacis divinæ, alicui evidentè notæ, est actus omnino otiosus, imprudens, & temerarius, subindeque peccaminosus, ut docent Theologi 1.2. qu. 19. art. 9. & 10. ex quo inferunt id non posse convenire beatis: Sed actus peccaminosus Christo repugnabat cum esset ab intrinseco impeccabilis: Ergo repugnabat pariter ipsius voluntate efficaci & absolute petere velle à Patre dispensationem præcepti moriendi sibi impositi.

69. Confirmatur: Licet Christus non haberet præceptum de non petenda efficaciter dispensatione præcepti moriendi pro salute generis humani, habebat tamen de illa petenda consiliū, cum hoc esset melius & perfectius: At Christus non solum erat impotens ad transgredienda præcepta, sed etiam illi repugnabat non amplecti Dei consilia: Ergo non poterat petere dispensationem præcepti de morte subeunda pro salute hominum. Major patet, Minor verò in qua est difficultas, & quam plures ex Recentioribus negant, probatur ratione desumptà ex summa Christi sanctitate. Christo namque ratione summæ sanctitatis repugnat essentialiter non solum malitia moralis, sed etiam malitia imperfectio: At in recessu à consiliis, est malitia moralis non sit, est tamen imperfectio moralis: Ergo essentialiter Christo repugnat à consiliis discedere. Major certa videtur, etenim Christo ratione unionis hypostaticæ concedi debet maxima sanctitas, & rectitudo seu bonitas moralis possibilis: major autem est sanctitas, seu bonitas ac rectitudo moralis, quæ non solum culpam tam mortalem quam venialem, sed etiam omnem moralem imperfectionem excludit, quam illa quæ talem imperfectionem admittit: Ergo Christo ratione summæ sanctitatis repugnat essentialiter non solum malitia moralis, sed etiam malitia imperfectio. Unde Theologi communiter docent, a-

ctus intrinsece malos quamvis à malitia extrinsecos, ob ignorantiam, vel defectum libertatis, pugnant essentialiter humanitati Verbo unitæ, quia semper retinent indecentiam moralem, quamvis à malitia excusentur.

Minor verò ostenditur primò, in eodem exemplo insistendo: Actus enim intrinsece moraliter malus, est à malitia moralis exculens, non tamen est liber ab indecentia moralis, & consequens est imperfectio moraliter, nam moralis indecentia est malitia imperfectio: Ergo pariter consiliorum transgressio, quamvis moraliter non sit, non tamen liberatur à moralis indecentia, nec consequenter ab imperfectio moralis.

Secundò, Subditum recedere à mandato simpliciter superioris, hoc est à voluntate superiori insinuata de aliquo opere efficiendo, sine intentione obligandi ad culpam mortalem, aut venialem, est peccatum non sit, est tamen actus moraliter imperfectus: Ergo pariter recedere à consiliis divinis, & à majori beneplacito Dei, quamvis peccatum non sit, est tamen actus imperfectus moraliter.

Tertiò, Transgressio legis purè penaliter, hoc est non ad culpam, sed ad penam tantum obligantis, quamvis non sit mala malitia moraliter, maliter, est tamen imperfectio imperfectione moralis; unde si Christus ut homo talis legis fuisset capax, repugnasset ipsam illam transgredi, ut fatentur omnes Theologi, aliàs potuisset efficere aliquid penæ & reprehensione dignum, quod pias aures offendit: Ergo pariter recedere à consiliis divinis, & à majori beneplacito Dei, quamvis non sit peccatum, nec malum malitia moralis formaliter, est tamen aliquid moraliter imperfectum, & moraliter indecens, & per consequens summæ Christi sanctitati repugnans.

§. II.

Resolvitur alius dicendi modus, qui apud Recentiores communis est.

Quartus modus concordie libertatis Christi cum omnimoda ipsius impeccabilitate in subeunda morte, est Valentis, Vazquez, Lessii, Moncæ, Theophili Raynaudi, & aliorum, qui dicunt idèò Christum, non obstat omnimodà suà impeccabilitate, liberè præcepto de morte subeunda implevisse, quia licet supposito tali præcepto non potuerit velle non mori, subindeque non fuerit liber circa substantiam suæ mortis, fuit tamen indifferens & liber ad moriendum ex hoc vel illo motivo, fortitudinis nimirum, vel patientiæ, vel misericordiæ pro hoc vel illo tempore, actu intento, vel remisso: quia (inquiunt) præceptum de morte subeunda ad illas circumstantias minimè se extendebat; idque ex eo probant, quod de tali præcepto affirmativo non aliter loquendum nobis sit, quam de illis quæ Deus nobis imponit: clarum autem est (inquiunt) nullum nobis imponi præceptum affirmativum de re aliqua faciendi, cum determinato affectu & intentionis gradu.

Sed in primis hic dicendi modus aperte repugnare videtur Scripturæ, quæ variis in locis innuat mortem Christi fuisse illi præceptam, non solum quoad substantiam, sed etiam quoad circumstantias temporis, & motivi. Quoad tempus